

ТРИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT UKRAINIENNE

Число 26 (576) Рік вид. XIII. 4 липня 1937 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 4 липня 1937 року

В критичну для совітської Москви годину, як дар з неба, створилася була в Європі ситуація, що привела до франко-совітського пакту.

Свого часу ми зазначали наше ставлення до того неприроднього альянсу західно-європейської потуги з кублом убивць. Ми рівно-ж зазначали всі небезпеки, що з собою може такий пакт із совітами нести для Європи. І ми перестерігали тако-ж перед можливістю розділення Європи наслідком того пакту на два табори, між якими совіти могли б стати тим третім, що радіє.

Не дивлячись на всю очевидність його небезпечности для тривалого замирення Європи, можна було все-ж зареєструвати пакт франко-совітський, як доконаний факт.

Згодом одначе почало проступати в деяких французьких колах певне пробудження, і останнім часом можемо відмітити у французькій пресі й тверезі думки що-до правдивої оцінки незручного становища, створеного згаданим пактом для самої Франції. Разом з тим можемо відзначити й ряд проявів, що свідчать про належне розуміння самої суті, істоти неfortunного союзника, який останнім часом ще раз виявив світові своє, правдиве потворне обличчя.

«Чи будуть ще й далі продовжувати брататися з убивцями?» — запитує в одній із своїх передовиць паризький «Le Matin», велика інформаційна газета, що розходитья по всьому світі. «Чи може французька армія мати що-небудь спільного із собакою?» — питає та-ж газета.

У відповідь на ці питання часопис зазначає, що продовження братання із совітами це тепер навіть не питання безпеки, а просто питання фізичної й моральної чистоти.

«Якщо нещастя хотіло, щоб було підписано пакт із горілами, то його треба кинути до помийниці» — як висновок, заключає «Le Matin».

Де-які часописи йдуть ще далі. Приймаючи для себе, як аксіому, неможливість якого будь пакту із совітською Москвою, вони показують, що з себе совіти представляють своїм складом і що на місці їх може існувати і може таки вже буде існувати в скорому часі. Цікавою в цьому відношенні являється інформативна стаття в L'Emancipation Nationale — органі Французької Народної Партії, що бореться за нову Францію і разом з тим гостро виступає проти комунізму й Москви. У відділі «З преси» читачі знайдуть переказ цієї статті, яка виявляє добре знайомство її автора з українським питанням.

Перші ластівки ще не роблять весни. Але вони завжди означають, що зима проходить. Можливо, що й ці перші прояви тверезої думки у Франції що-до совітів, як системи, і до совітів, як неприродної потвори, яка гнобить під московською п'ятою, під владою «собачні» половину немосковського населення совітського «союзу», — знаменують собою близький прихід глибшої зміни настроїв, внаслідку якої наступила б скоріша ізоляція совітської Росії, її природній розподіл на національні держави, й з відродженням незалежної самостійної України та інших держав поволеваних Москвою народів, — разом з тим наступлення тривалого миру, по якому тужать всі народи Європи і в їх числі також і Франція.

НА УВАГУ УКРАЇНЦЯМ, ЩО ІДУТЬ ДО ПАРИЖА НА ВИСТАВУ

На міжнародну виставу в Парижі з'їдуться люди звідусіль, чимало збирається й українців з рідного краю та з еміграції. Землякам нашим слід пам'ятати, що в чужому місті є українське культурне огнище — Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі, 41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris-9.
Телефон: TRU 53-36.

ЗАВДАННЯ УКРАЇНИ В ЕВРОПІ

Недавно закінчилась 97 звичайна сесія Ради Ліги Націй і надзвичайна сесія Асамблеї, на яких Женева не наблизила Європу ані до англо-італійського порозуміння, ані до порозуміння всіх великих держав Європи на основі нової локарнської умови. А обертуючись між ріжнорічними і ріжнокольоровими представниками ріжних націй в новім розкішнім палаці Ліги Націй мимоволі приходиш на думку, оскільки відмінною була б політична робота Женеві і якими легкими до розв'язання булиб політичні питання, які видаються тепер квадратурою круга, колиб поруч з представниками інших вільних державних націй були в Женеві й представники України та інших немосковських націй ССРСР. Така думка може показатися надто месіянстичною, а навіть маніякальною. Але з погляду національного монізму вона, безперечно, має де-яку слушність. Нема сумніву, що в Середній та Східній Європі чинник національний має вирішальне значіння. Отже апріорі треба визнати, що боротьба немосковських націй проти Москви в межах ССРСР і по-за ним не може лишитися без дуже від'ємних впливів на розвиток політичних відносин цілої Європи. Ця боротьба спиняє кожний розвиток продукційних сил Європи в східнім напрямі. Вона тримає разом з тим московський імперіялізм на високім стопні шовіністичного напруження і примушує московських можновладців бачити розв'язання внутрішньої совітської кризи лише в новій європейській війні. Це виявляється остільки яскраво при кожнім новім європейським конфлікті, що справді треба дивуватися політичній сліпоті західно-європейських державних мужів, оскільки справді ця сліпота не удавана, які не хочуть бачити дійсної ролі Московщини в Європі. Візьмемо, наприклад, сучасне італо-англійське противенство та кризу Локарно. Колиб пакт чотирьох чи п'ятьох, разом із Польщею, держав було утворено тоді, коли його вперше пропонував Мусоліні, англо-італійські противенства далось би дуже легко вирівняти в межах цього пакту і уникнути цілком добре війни в Етіопії. Але й висліди війни для відносин цих держав булиб інші, колиб було прийнято план Ляваля-Гора. А уступлення Ляваля спричинили безперечно в значній мірі інтриги московського уряду, який, згідно з недавньою заявою «Известий», уважає його головним винуватцем того, що франко-московське порозуміння не принесло большевикам усіх бажаних наслідків, не зважаючи на всі намагання Літвінова в часі його останнього побуту в Парижі. Роля московської дипломатії в справі протиіталійських санкцій в Женеві, що так поспували англо-італійські відносини, загально відома. Московські агенти роблять тако-ж справді все від них залежне, щоб загострювати ці відносини і в справі іспанської війни, яка при існуванні пакту європейських держав булаб цілком немислима.

Ще яскравіша отруйна роля Москви в міждержавних відносинах у локарнській кризі, яка повстала наслідком заключення франко-московського порозуміння, що стоїть на перешкоді й до заключення нової локарнської угоди. Противенство між системою «колективної безпеки» і двохсторонніх пактів зовсім не теоретичне, а наскрізь реальне. Умовою першої є участь Московщини в політичній співробітництві великих держав Європи, умовою другої — виключення Московщини з цього співробітництва. Двухсторонні пакти є лише шляхом до справжньої колективної безпеки, до колективу великих держав без Москви і проти Москви, до того порозуміння чотирьох чи п'ятьох держав, перед яким трясуться московські можновладці.

Неможливість перемогти сучасну європейську господарську та політичну кризу без притягнення нових дуже значних сил, все більше знаходить собі зрозуміння в Європі, тако-ж як і те, що шми силами можуть бути лише понад 80 мільйонів населення немосковських націй ССРСР, що терплять тепер гніт і визиск Московщини, постачаючи безмежні засоби для походу московського імперіалізму проти Європи. Ходить тут, розуміється, не про інтервенцію «капіталістичних держав» чи хрестовий похід проти більшовізму. Вистачає цілком унеможливити московську інтервенцію в європейських справах, поставити Московщину по-за спільноту європейських держав, щоб дати вільний шлях розвитку сучасної внутрішньої кризи ССРСР, яка у відносно короткім часі допровадила б до розкладу його на складові національні частини. Нема сумніву, що ізоляція Московщини в Європі зростає безупинно, але повільність цього політичного процесу криє в собі поважні небезпеки для великих держав Європи, перегони в зброєннях яких лягають важким тягарем на цілу європейську господарку.

Небезпеку політичного осамотнення бачить, розуміється, й сам московський уряд. преса якого бундючно проголошує, що сама «червона» армія є в стані не лише оборонити всі межі проти всіх можливих ворогів ССРСР, а й негайно перенести війну на територію цих ворогів. Але по-за цим поновленням традиційної московської погрози «закидати шапками Європу», московські агенти розпачливо намагаються вдержати при собі рештки своїх союзників в Європі та спровокувати їх до непоправних виступів проти «фашистських» держав. Щоб переконатися в цьому, досить переглянути «Известия», які ганблять безпардонно французький та англійський уряди за їх нерішучість та «готовість до нарад з напасниками». У відповідь на це Дельбос «роблючи мирну заяву, щоб спричинити заспокоєння на заході, не поминув і замирення східної Європи... Але більше стриманий в справі східних зобов'язань Іден поминув їх мовчанкою. Можна думати, що ізоляціоністські погляди, висловлені у вівторок (25 травня) багатьма представниками доміній на імперській конференції, не були без наслідків навіть у Женеві. Чекали промови Літвінова, але совітський комісар уважав за краще мовчати. Він хотів без

сумніву уникнути згадки про безуспішність його намагань минулого тижня в Парижі досягти воєнний пакт» («Журн. де Женев», 28. V. 37). Безсторонність цього дневника, що стверджує тепер нову поразку московської політики в Європі, не підлягає найменшому сумніву. Ізоляціоністична політика Англії може лише спричинитися до збільшення ізоляції Московщини в Європі, бо тягар порозуміння з Москвою для самої Франції може незабаром показатися надто тяжким. Брутальні напади московської преси на чеських аграріїв очевидно ані активності Малої Антанти, ані чеської приязни до Москви не збільшать.

Сучасні політичні обставини в Європі таким чином для виконання національно-політичного завдання України та інших немосковських народів ССРСР наскрізь сприятливі. Але ніхто інший цього завдання замість них виконати не може. Московський уряд може в більшій чи меншій мірі усунути всі чинники свого сучасного осамотнення в Європі, за винятком головного, первочинника, що є джерелом всіх інших; він не може змінити стану відносин між Московщиною та немосковськими націями. Комунізм, чи краще сказати московський більшовізм, не може, розуміється, бути внутрішньою справою Московщини, бо він є рівнозначний з московським імперіялізмом, як це недавно ствердила навіть швейцарська соціал-демократія в Цюриху, що діяти в межах самої лише власної нації ніяким чином не може. Але до політичної ізоляції не ССРСР, разом з усіма немосковськими націями, а лише самої Московщини, московська акція в Європі провадитиме лише тоді, коли поруч із нею буде поважно зміцнено відповідну чинність України та інших немосковських націй ССРСР. І розвинути цю чинність є сучасним політичним завданням України. Правно-політичних основ для проведення цього завдання дуже багато і в Женеві, і в Європі взагалі. Не цих основ бракувало цілий час і бракує й далі, а національних сил та засобів, які ці сили повинні притягти. Отже найпильнішим завданням є зобілізувати потрібні національні сили, перед усім молоді українські національні сили по цей бік кордону. Щоб ізолювати Московщину в Європі, треба перед усім показати, що її вже ізолювано фактично в межах ССРСР. Чинність українська в Європі може бути доказом і показником української чинності в межах ССРСР. Ізоляція московського уряду в Європі може бути доцільна й зрозуміла лише як засіб і шлях до тісного зв'язку Європи з немосковськими націями сучасного ССРСР. Треба тако-ж мати на увазі московську політичну засаду відносно Європи — хто не з нами, той проти нас. Вона може значно спричинитися до рішення справи немосковських націй ССРСР.

М. Данько

ВШАНУВАННЯ СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТИ СИМОНА ПЕТЛЮРИ НА 11 РОКОВИНИ ЙОГО СМЕРТІ.

У К о в л і

30 травня с. р. в Українській Св.-Благовіщенській церкві відправлено було п.-о. І. Губою жалібну службу Божу й панахиду. Українським хором керував д-р М. Пирогів. Про службу Божу й панахиду оповіщалося українське громадянство жалібними оголошеннями від Т-ва «Союз Українок», «Український Центральний Комітет» — відділ у Ковлі. Т-ва Український Клуб «Рідна Хата» й Округової Управи В. У. О.

П.-о. І. Губа в теплих і чулих словах згадав Великого Небіжчика. Церква була переповнена. Присутнім був тако-ж повітовий віце-староста п. Кулеша. Українські вояки були з хрестами С. Петлюри на грудях. Перед панахидою п.-о. І. Губа згадав про сиріт по українських вояках — «маленьких петлюрівців» і закликав присутніх скласти для них добровільні датки. Зібрано було 11 зол. 80 гр., які й передано до Геловної Управи УЦК для «маленьких петлюрівців».

Ввечері в салі Т-ва Українського Клубу «Рідна Хата» відбулися жалібні сходи українського громадянства. Гарного реферата, присвяченого С. Петлюрі, прочитав проф. Гнат Стаднюк. Після реферату голова місцевого Відділу УЦК п. О. Калюжний перевів збірку пожертв на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі. Зібрані 11 зол. 60 гр. переслано представникові Бібліотеки у Варшаві п. Липовецькому.

В неділю, 6 червня с. р., як довідуємося з розпорядження Волинської Духовної Влади, відправлено було панахиду по Симоні Петлюрі у всіх ковельських церквах. У соборі панахиду відправив о. архимандрит Дамаскин, в Св.-Миколаївській церкві о.-прот. Червінський, і в Хресто-Воздвиженській — о.-прот. Левицький. П.-о. І. Губа відправив цього дня урочисту панахиду в селі Дубовій на здвизі селян при трьох сільських хорах — два хори мішані і один дитячий, зорганізований п.-о. І. Губою. Дитячий хор особливо чарував своїм співом.

Завдяки згаданому розпорядженню Духовної Влади панахиди відбулися по всіх містечках і селах Волині.

В цьому році маніфестація на честь покійного нашого Вождя носила широко-національний жалібний характер, а участь в ньому брало майже все населення Ковельщини.

X.

В О д е н - л е - Т і ш і

В неділю, 30-го травня с. р., заходами Української Громади, філії Товариства б. Вояків Армії УНР в Оден-ле-Тіші та філії Запорожців у Вілеру, відбулася жалібна академія св. пам'яті Головного Отамана С. Петлюри в помешканні української дитячої школи. О 16 год. 30 хв. заступник голови Громади й голова філії Запорожців п. Кузь одкрив академію та зачитав змістовний реферат, у якому з'ясував роллю св. п. С. Петлюри, як національного героя й Вождя визвольного українського руху. По закінченні реферату було віддано шану Мученикові за Україну хвилиною мовчанки. Після цього діти школи, під проводом п. Кузя, в. о. учителя школи, заспівали «вічну пам'ять». Учнями школи було виконано тако-ж де-кількі декламації, а на закінчення академії заспівано «Ще не вмерла Україна».

Під час академії було переведено збірку пожертв на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі, збірка дала 81 фр. 50 с.

З нагоди академії помешкання школи було прибрано зеленню, а на столі, — під схиленими прапорами Громади та філії Товариства б. Вояків Армії УНР, увітчане зеленню й вінком з барвінку, який було перев'язано національною стрічкою та покрито вишиваним рушником та жалібною стрічкою — стояло погруддя св. п. С. Петлюри.

М. К.

СИМОН ПЕТЛЮРА
(матеріали для бібліографічного покажчика)

III. СТАТТІ В ЖУРНАЛАХ, ЗБІРНИКАХ І ГАЗЕТАХ

---

1) Спомини, нариси, описи й т. п.

23. А. Б. З і м и н а ш і і в е с н и <Пам'яті С. Петлюри>. «Тризуб», 1927, ч. 22-23, сс.: 39-41.
24. А. В. Н а д м о г и л о ю М у ч е н и к а . Огляд преси. «Дзвін», Рівне, 1926, ч. 193, с. 3.
25. А з і й с ь к а д и ч . «Український Голос», Вінніп., 1926, ч. 22, с. 4.
26. А н д р і є в с ь к и й , В і к т о р . Д в і з у с т р і ч і з С. Петлюрою. <Уривок із спогадів>. «Український Інвалід» ч. 9-10, сс.: 6-8.
27. А н д р і є в с ь к и й , Д м [и т р о] . П е т л ю р а з г и н у в — х а й ж и в е п е т л ю р і в щ и н а ! «Тризуб», 1926, ч. 35-36, сс.: 20-21. передрук: «Український Голос». Вінніп. 1926, ч. 29, с. 4.
28. А н д р і є в с ь к и й , Д [и т р о] . С и м о н П е т л ю р а . Кал. «Дніпро», 1927, сс.: [7]-13. З 2 іл.
29. Б. К. П о д в и ж н и к а м і д е ї й ч и н у . «Дажбог», 1935, ч. 7, с. [1]. Присвячено Франкові й Петлюри.
30. Б а б і й , О л [е к с а] . П е т л ю р а й Г а л и ч и н а . «Студ. Вістн.», 1926, ч. 7-8, сс.: 21-28.
31. Б а б і й , О л е к с а . С м е р т ь С и м о н а П е т л ю р и . «Нац. Думка», 1926, ч. 2, сс.: 34-35.
32. Б е р б е н е ц ь , П а н а с . С и м о н П е т л ю р а <до п'ятої річниці його трагічної смерті>. «Табір», ч. 16, сс.: 4-28.
33. Б [і л і н с ь к и й] , В [і т а л і й] . О д и н д е н ь з Г о л о в н и м О т а м а н о м . «Гуртуймося», 1929, [ч. 1], сс.: 16-18.
34. Б і л о д у б , С . Г о л о в н и й О т а м а н С и м о н П е т л ю р а т а й о г о в п л и в н а у к р а ї н с ь к у в и з в о л ь н у б о р о т ь б у . «Політ. інформ. бюл.», 1935, ч. 6, сс.: [1]-8.
35. Б о л ю ч а п р и г а д к а м и н у л и х д н і в . <З приводу смерті Головного Отамана Симона Петлюри>. «Громада», Луцьк, 1926, ч. 23 <29>, с. 1.
36. В. Ч. У к р а ї н а н а п е р е л о м і . «Тризуб», 1927, ч. 22-23, сс.: 5-12.
37. В і н н и ц ь к и й , С . , Х о р у н ж и й . С п о м и н и п р о п р и ї з д Г о л о в н о г о О т а м а н а В і й с ь к У Н Р д о м і с т а Я м п о л я н а П о д і л ь о в т р а в н і 1 9 2 0 р . «Табір», 1927, ч. 3, сс.: 18-[20].
38. В о л о х і в , Л [е о н і д] . Т а к м а в у м е р т и - С и м о н П е т л ю р а ... <Фрагменти>. «Студ. Вістн.», 1926, ч. 7-8, сс.: 6-9.

39. Гаврилюк, Ілько. Велетень духа. Памяти Симона Петлюри.
«Рідний Край», Чернівці, 1928, чч. 23-27.
40. Гаврилюк, Ілько. Другий військовий з'їзд.
«Збірник Петлюри» сс.: 203-209. *)
41. Геродот, Дмитро. Нехай шаліють вороги!
«Тризуб», 1927, ч. 22-23, сс.: 37-39.
42. Герці на труні.
«Новий Час», Л., 1926, ч. 38.
43. Гл. Л. Убивство вождя <Київські вражіння>.
«Український Інвалід», ч. 28-30, сс.: 7-9.
44. Гловінський, Є[вген]. 27 травня 1926
<Під безпосереднім вражінням>
«Студ. Вістн.», 1926, ч. 7-8, сс.: 32-33.
45. Гловінський, Є[вген]. «Панцир твердий».
«Тризуб», 1929, ч. 22, сс.: 4-7.
46. Гостина в Петлюри <Оповідання кореспондента
«Petit Parisien»>.
«Праця», Бразилія, 1919, ч. 28. Передрук з «Шляху».
47. Г. Ф. С. Петлюра.
«Українське Слово», Житомир, 1920, ч. 6.
48. Два роки без Петлюри.
«Вісти У. Ц. К-ту в Польщі», ч. 23-25, сс.: 1-5.
49. Дві жалоби.
«Бюл. Управи Т-ва вояків б. Армії УНР», 1926, ч. 4, сс.: 4-10.
50. Делегація повстанців до Головного
Отамана.
«Хвиля», Вінниця, 1920, ч. 13.
51. До трагедії Петлюри.
«Український Робітник», Париж, 1926, ч. 2, сс.: 2-6.
52. Д[онцов], Д[митро]. Симон Петлюра.
«ЛНВ», 1926, кн. 7-8, сс.: 321-334.
53. Доценко, Олександр. Заповіт Головного
Отамана С. Петлюри. <В десяти
роковини його трагічної смерті>.
Кал. «Дніпро», 1936, сс.: 29-34.
54. Єрихонські труби.
«Діло», 1926, ч. 119, сс.: 2-3.
55. Жук, С.. В обороні правди.
«Громада», Луцьк, 1926, ч.ч. : 26, 27.
56. З минулого.
«Українське Життя», 1926, ч. 6, сс.: [1]-2.
57. І. К.-к. В річницю горя.
«Тризуб», 1927, ч. 22-23, сс.: 12-13.

П. Зленко

(Далі буде)

---

*) Для скорочення так зазначаємо тут і далі: «Збірник пам'яті Симона Петлюри», опис. під ч. 5 цього покажчика.

З П Р Е С И

«Діло» з 20 червня с. р., що вийшло того дня у збільшеному розмірі, — присвячено Армії Української Народньої Республіки. Передовицю того числа «Діла», на тему «Поклін Українській Армії», написано п. І. Кедриним. Другу статтю — «Початки організації української збройної сили» виготовлено на підставі матеріалів Українського Воєнно-Історичного Товариства у Варшаві. Далі вміщено ряд статей визначних генералів Армії Української Народньої Республіки: «Чому ми програли?» — ген. штабу ген.-хор. Марко Безручко; «З минулим досвідом до світлого майбутнього» — ген. штабу генер.-хор. Володимир Сальський; «Світла й тіні боввих чинів» — ген. штабу генер.-хор. В. Куш; «Позитивні й негативні сторінки отаманії» — ген. штабу генер.-хор. В. Змієнко.

Крім того, добре підбрано в цьому числі «Діла» й інші статті та оповідання.

* * *

I. 'Emancipation Nationale, газета нової Народньої Французької Партії, на чолі якої стоїть п. Жак Доріо, в числі своєму з 26 червня с. р., приносить під заголовком «Московські брехні» статтю про Україну. Говорячи про «національні меншості, пригнічені більшовиками», автор статті справедливо зазначає, що

«На території СРСР росіяне складають приблизно лише 55 відс. населення. Майже половина населення складається з народів, що пригнічені расою, яка являється для них цілком чужою.

«Комуністи запевняють нас, як рівно-ж і народи нашої (французької) імперії, що їх національні меншини трактуються ними з великим лібералізмом: на доказ цього вони приводять конституцію «незалежних республік», з'вязок яких — СРСР — являється їх федерацією, в якій кожний нарід користує з повної національної свободи.

«Це твердження представляє собою грубу брехню.

«В дійсності-ж, коли які-небудь племена калмуків або татар, далекі та спокійні, й користають справді з певної автономії, то великі неросійські національності пригнічені так-же, коли ще не більше, як і давніше. Тиранія сталінська що найменше рівна тиранії царській. Обидві-ж носять те саме ім'я: московське варварство».

Далі для прикладу того варварства Москви автор статті обмежується згадкою про гноблення України, як найбільшої з неросійських націй СРСР; згадує він при тому, що українці найкультурніший нарід СРСР, який хоче з'єднатися з культурним заходом і відірватися од азійської Московщини, що Україна велика й багата й глибоко відрізняється од Росії мовою, звичаями, вищістю всього життя. Наперекір усім своїм обіцянкам совіти жорстоко переслідують Україну, яка своєю чергою дуже вороже ставиться до кремлівського уряду.

Свято «слуговників» у Львові на Луговому Городі в десяту річницю смерті Сивопа Петлюри. 1936 року

На доказ цих тверджень автор статті дає відповідні відомості із совітської преси, що показують, як під виглядом «троцкістів» більшовики засуджують на Україні українських сепаратистів, як одвертаються од більшовиків українські робітники, як викривають більшовики на Україні змови у червоній армії. Згадується так-же про самогубство Скрипника, про змову в армії забити на осінніх маневрах на Україні Ворошилова, при чому забити його мав один старшина-українець.

Подавши ці відомості, автор говорить:

«Не забуваймо, що Україна в 1918 році проголосила свою незалежність і що вона де-який час була незалежною під керуванням Петлюри. І ясно, що страшне московське поводження являється недопустимим для заможного українського народу, трудолюбивого й культурного. Все що про нього відоме з минулого, його сучасне, його характер, — все примушує думати, що здушене сьогодні його національне ізиття прокинеться певного дня проти совітського ярма.

«Справа переходить рямці характеру провінційного, так як Україна являється частиною значно багатшою од усієї Росії».

І автор полас при тому статистичні совітські дані, які говорять, що совітська Україна достачас совітському союзові 45 відс. хлі-

**Пам'ятник Симонові Петлюрі, відкритий «луговиками»
на Луговому Городі у Львові в десяту річницю смер-
ти Симона Петлюри. 1936 року.**

ба, 51 відс. стали, 54 відс. вугілля, 60 відс. чавуна, 62 відс. заліза.
Стаття закінчується так:

«Із усього цього слідує, що втрата України була б для Москви страшним ударом і що все повинно б нас (французів) примусити розглядати із симпатією справу народу, пригніченого найстрашнішою й найлицемірнішою тиранією, яку лише коли-небудь світ знав».

ХРОНІКА

З життя укр. еміграції

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

— За місяць квітень с. р. по жертви книгами та іншими річачками одержано від: І. Хмелюка — 2 кн., Гр. Маслюка — 1 світлина, І. Вонархи — 3 світл., проф. Ст. Сірополка — 4 екслібриси, Ред. «Тризуба» — 103 кн., 3 мапи та 43 портрета Мазепи й Вашингтона, П.-от. Й. Годунька — 4 кн., В-ва «Українська Бібліотека» — 1 кн., Воєнно-Історичн. Т-ва — 1 кн., В-ва «Торбан» — 1 зош. музичн. видань, В-ва «Світ Дитини» — 2 кн., проф. І. Кабачкова — 1 світл., Громади в Шалеті — 2 світл., В. Прокоповича — 4 світлини, Ред. «Богословія» — 1 кн., П.-от. Бондара — 2 кн., В-ва «Вістника» із Львова — 1 кн., «Народної Торговлі» — 1 кн., Т-ва Прих. УГА — 1 кн., проф. В. Масютина — журнал нім., де вміщені світлини з його барельєфів, пані Г. Кузьменкової — 6 кн. Всім жертводавцям Рада Бібліотеки складає глибоку подяку.

— З життя С. Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції. 29-го травня с. р. Генеральна Рада й Генеральна Контрольна Комісія Союзу відбули своє пленарне засідання.

На цьому засіданні було прийнято до складу Союзу Громаду Українських Емігрантів у Парижі. Склад Управи Громади: голова — п. інж. Мельник, секретар — п. інж. Корбелецький, і скарб-

ник — п. Гинтук. Ревізійна Комісія: п. п. Безуглий, Жаровський та Міщанинець. Адреса Громади: 248, rue St. Jacques, Paris 5.

Генеральний секретар п. Посипишин зробив потім доклад про життя Громад Союзу. Відмічено посилення громадського життя й збільшення кількості членів у де-яких Громадах. Шалетська Громада спромоглася купити кусок землі, на якій мають збудувати власний будинок, в якому могли б поміститися всі шалетські українські установи, а в першу чергу школа, яка значно розрослася. На загрошення Генеральної Ради й Управи Військового Товариства п. проф. М. Славінський зробив доклад 24 квітня с. р. Життя Громад стабілізовано. Вжито заходів для здобуття дозволу на працю для тих осіб, які його не мають. В міру можливості матеріально допомагається тим, які знаходяться в тяжкому стані. Генеральний секретар відвідав Громаду в Кресо.

Голова Шкільної Ради — п. Вержбицький доклав про стан українських шкіл у Франції. Школа в Кнютанжі. — навчителькою пані Токайлова, — провадиться добре; школа в Оден-ле-Тіші, — учителем був п. Сидоренко, тимчасово учителем п. Кузь, — засмотрена добре; школа в Омекурі, — під керівництвом п. Дебелого, — провадиться зразково; у школі в Парижі, другий по кількості учнів, — під керівництвом п. Станіславського, який має двох помічників, — крім науки в школі дітям даються регулярно по неділях лекції музики; школа в Біянкурі, — під керівництвом п. Бахтина — провадиться добре; школа в Вертеак — учителем п. Клеменюк; школа в Шалеті — при 3-х учителях, під керівництвом п. Мотриченка-Зубенка, —

значно збільшилася; в Крезе існує дві школи; школа в Ліоні — під керівництвом п. Нестеровського — провадиться добре; за останні часи збільшилася кількість учнів; школа в Греноблі, — під учительованням п. Дорожинського. Провадиться підготовка до відкриття школи в Діжоні.

Всі школи цілком забезпечені необхідними підручниками, як рівно-ж задовольняються підручниками й одиночки, які звертаються до Шкільної Ради. Поступ учнів у науці по школах добрий. Шкільною Радою матеріально допомагається, із фонду марки Нансена, 7 школам. В українських школах наукою зайнято — 197 учнів.

Намічено відбути подорож п. голови Шкільної Ради по всіх школах перед кінцем шкільного року.

У справі влаштування табору для дітей вжито відповідних заходів; остаточно ця справа ще не розрішена, чекається на наслідки заходів для злобуття відповідних коштів.

13-й черговий з'їзд Союзу визначено на 14-15 серпня с. р. В цій справі по Громадах розіслано спеціальні інструкції.

— Новий Пластовий Гурток у Франції. Пластова Референтура при Генеральній Раді Союзу Українських Еміграційних Організацій у Франції зареєструвала ще один Пластовий Гурток, який зформовано з 6-ох дітей у Вертеяку, департаменту Дордонь.

Цей Гурток зветься — «Пластовий Гурток Юнаків імени Гетьмана Петра Дорошенка у Вертеяку». Гуртковий прапор — із селянського полотна, на якому вишито юнака із щитом у лівій руці, і на щиті тризуб. Пісня Гуртка — «Над все кохай свій рідний край».

— Виступ українських танцюристів у Реймсі і Парижі. На запрошення французького комітету свят, українські танцюристи під орудою п. Стефураччина, разом із багатьма іншими національними групами, виступили 13 червня с. р. в Реймсі, а 15 червня в

Парижі на міжнародній виставі.

Українські танцюристи мали особливо добре прийняття в Реймсі, де, під час походу на мигалу Невідомого Воюка, натовп, пізнавши українські костюми, кричав «Vive l'Ukraine!»

У Польщі

— «Українська Господарська Солідаристична Академія». На цю тему прочитав на зборах Економічного семінару при Українському Науковому Інституті у Варшаві, 24 травня с. р., інж. М. Деревянко реферат, задержуючись над ідеологічною схемою Асоціації.

Прелєгент подав загальну характеристику солідаристичних доктрин і рухів, які намагаються заступити боротьбу суспільних груп і клас солідаристичним співділанням. Генеза кооперації лежить у боротьбі споживачів з посередниками. Село, порівнюючи, це найкращий ґрунт для розвитку кооперації. В місті кооперація натрапляє на великі труднощі в боротьбі з конкуренцією приватних посередників та не може їх усунути з міської торгівлі.

Інж. Деревянко подав схему солідаристичної співпраці між крамарями й споживачами. Крамарь декларує знижку цін, як що придбає більший гурт постійних покупців. Збільшення обороту, спричинене організацією такого гурту покупців, збільшує прибутки крамаря. За умовою з покупцями крамар знижує ціну не одразу, а повертає покупцям різницю в цінах після річного розрахунку. Перед виплатою цих різниць вміщає їх в Торговельно-Промисловому Банку, який постає позички на розбудову й заснування нових торг.-промисл. огнищ. Цілий рух мусить спиратися на ідейних підставах господарського патріотизму. Нав'язання господацької акції до вищих ідеологічних преміс лежить у русі часу. «Кожний плуг мусить бути зв'язаний з якоюсь зіркою!»

Д.

— В п'ятьдесятліття О. Архипенка відбулася у Варшаві, 30 травня с. р., заходами українського мистецького гуртка «Спокій», доповідь голови гуртка п. П. Мегика, присвячена особі й творчості нашого геніяльного різбаря. Доповідь відбулася в салі клубу «Прометей».

В Румунії

— Журжа — Тарасові Шевченкові. Зважаючи на те, що члени журжівської групи українців-емігрантів розкидані не тільки по околицях самого міста Журжі, але й по селах в околицях Журжі, для національних урочистостей звичайно вибирається тут час, коли випадає два або й три дні свят.

Роковини Тараса Шевченка журжівська група відсвяткувала в цьому році на другий день Великодних свят, у понеділок, 3-го травня. Свято відбулося в помешканні секретаря групи п. Йосипа Ратушенка.

Кімнату, в якій відбувалося свято, була гарно вдекоровано зеленню та українськими папорцями. На стінах висіли портрети Симона Петлюри, Заступника Голови Директорії УНР Андрія Лівіцкого та Івана Франка.

У головному куті стояв, удекорований рушниками і прибраний квітами та зеленню, портрет Тараса Шевченка, а за ним стояв жовто-блакитний прапор української групи в Журжі.

Свято було призначене на 12-ту годину, але ще перед 12-ю годиною почали вже сходитися люди поодинокі й цілими родинами, з дружинами й дітьми. На святі було тако-ж кілька кубанських та донських козаків, а тако-ж троє гостей румунів.

Відкрив свято поручник О. Коряко. Після короткого вступного слова, відбулася служба Божя, відправлена пан-отцем Стефаном Бурілеску. Закінчивши службу Божу, пан-отець виголосив чулу й змістовну промову, в якій тепло вітав вірність українців визвольним ідеєм, за які віддало своє життя так бага-

то визначних українців, а в тому числі й світлої пам'яті Симон Петлюра. Висловивши певність в те, що український народ досягне своєї мети, пан-отець С. Бурілеску, звертаючися до присутніх, сказав:

«Одним з доказів цього є те, що ви, будучи майже 20 років на чужині, терплячи великі матеріальні злидні, шануєте своїх великих людей і не тільки не забули своєї батьківщини, а ще більше загартовуєте свій національний дух і свою національну свідомість».

Бадьорі слова пан-отця справили на присутніх глибоке й приємне враження. Реферат на тему «Чому всі українці без різниці своїх поглядів, що-року віддають пошану Тарасу Шевченкові», виголосив поручник О. Коряко. Цим офіційна частина свята була закінчена.

Потім присутні були запрошені до загального столу, де жінки емігрантів пригощували крашанками, смашною паскою та різними печивом.

Під час обіду велися розмови про життя й події на батьківщині, пригадувалося минуле й висловлювалися побажання знову стати до активних лав борців за кращу долю України.

На пропозицію чотового Йосипа Ратушенка, були послані великодні привітання до Громадсько-Допомогового Комітету Української Еміграції в Румунії та до Голови Товариства б. Вояків Армії УНР у Румунії.

В Китаю

— З життя Української Громади в Шанхаю. Гуртком молоді при Українській Громаді в Шанхаю щосуботи влаштовуються в помешканні Громади вечірки й вистави.

Минулої весни відбулися таким чином вистави — «Хатня революція», «На першій гулі», «Як вони женихалися», «Миротворці». Готується до виставлення «Мартин Боруля».

Бібліографія

-- Табор, ч. 31. Вийшов із друку ч. 31 воєнно-наукового журналу «Табор». В ньому вміщено багато цікавого матеріалу, серед якого треба відмітити статі: П. Крицький — Інженерні засоби протитанкової оборони; Кость Бунчук — Охорона військ на постою; Ю. Науменко — Чинність передового відділу в кінноті на тактичному прикладі; Ю. Тимошенко — Інженерні війська, призначення та застосування їх у модерній війні.

Крім цього, журнал подає обширну воєнну хроніку.

— Серія пластових листівок, видання Т-ва «Український Пласт» у Празі.

Це, здається, найкращі листівки, які було видано українським Пластом. Складається ця серія з 4-х художніх виконаних поштових карток великого формату, праці пластуна Мирослава Григорієва. На листівках представлено: 1) пластуна на фоні трьох фігур — князівського дружинника, козака з козачої доби й воїна останньої Української Армії; під низом — пластова лілейка й роки 1911-1936, дати засновання українського пласту й двадцятип'ятилітнього його ювілею; 2) групу пластунів при ватрі, а за ними тінь козака із зброєю, яка ніби пригадує дух, що вітає над українським пластом; 3) пластуна, що слідкує в лісі за дичиною; 4) пластунку, що перев'я-

зує поранену ногу селянинові. Все це оригінальні пластові мотиви, і при тому чисто українські.

Мають ці листівки великий успіх. На Закарпатті вони викликали просто захоплення і розходяться там у великій кількості. Роблять пластові листівки, отже, велику національну роботу. Цікаві вони не лише для дітей. І в листуванні взагалі між українцями можуть знайти цілком вказане місце ці під кожним оглядом гарні українські листівки.

Виписувати листівки можна з видавництва «Український Пласт» N. Kozuská, Chodská ul. 16, Praha — Vinohrady, Tchécoslovaquie. Серія з 4-х листівок коштує 4 корони чехословацьких.

Лист до Редакції

Члени Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції, що перебувають у Ліоні, просять п. ген.-штабу ген.-хор. О. Удовиченка, голову Т-ва, Вільних Козаків у Ліоні, філію Т-ва в Греноблі, Ліонську Громаду, «Просвіту» в Ліоні, Т-во Українців у Ліоні та всіх, що вшанували своєю присутністю збори, присвячені св. пам. Симонів Петлюрі, — прийняти найсердечнішу подяку за надання тим святові великої урочистости.

Зв'язковий Т-ва

Кузнеців

За Секретаря

А. Галченко

ДО п. п. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Адміністрація «Тризуба» нагадує передплатникам, які не сплатили ще повністю передплати за перше півріччя, що 10 липня висилку «Тризуба» їм буде припинено, оскільки вони не вирівнюють залежності.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, P a r i s 9)
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6

При Бібліотеці Музей С. Петлюри

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з
ріжних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну
книгу) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

В СПРАВАХ УКРАЇНСЬКОЇ МІСІЇ У ФРАНЦІЇ І ВІДДІЛУ ОШКУВАННЯ ЕМІГРАЦІЄЮ ПРИ НІЙ

н. І. Косенко приймає в помешканні Місії (24, rue de la Glacière, Paris 13)
щодня од год. 10 до 12, крім неділей і понеділків.

На увагу землякам, що приїздять до Парижу на виставу

І Н Ф О Р М А Ц І Й Н Е   Б Ю Р О

відкрито в помешканні Управи Т-ва б. Вояків Армії УНР та Генеральної
Ради Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції, в якому
можна дістати всі інформації що-до Міжнародної Вистави та знайти в ре-
зі потреби, і провідника

щоденно од год. 10 до 12 та од 4 до 6.

Адреса: 248, rue St. Jacques, Paris 5, Телефон: Odéon 15-08.

П Л А С Т О В І   Л И С Т І В К И

художнє виконані пластуном Мирославом Григорієвим і видані Товари-
ством «Український Пласт» у Празі

Серія з 4-х листівок

на пластові теми висилається за 4 корони чехословацьк.

Т-во «Український Пласт»: N. K o z u s k á , Chodská ul. 16, P r a h a -
Vinohrady, Tchécoslovaquie.

Редакція і адміністрація: 41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагус--Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet.